

БЕЛАРУСКИ ШЛЯХ

Рэдакцыя: Рэдакцыя Ново-Серпуховская 29
Адміністрацыя: Адміністрацыя Захаровская
«Юбілейны Дом».

Рэдакцыя адчынена ад 1 да 2 гадз.
пасля поўдня.
Адміністрацыя—зрані ад 10 да 2 гадз.
У вечары ад 5 да 7 гадз.

Рэдакцыя пакідае за сабой права па-
раўляць перасыланыя рукапісы і ко-
респондэнцыі.

Цана
асобн. нум. 15 к.

Падпіска: з дастаўкай да дому ў Мін-
ску па 1 месяцу 3 руб.

Цана абвестак:
за верш пэтыту на 1-й стран 1 руб.
на апошняй—50 к п

Штодзённая грамадзка-палітычная газэта.

89. Менск. Нядзеля 14 ліпеня 1918 г. Год I

АБВЕСТКА.

На аснове артыкулаў 22, 23, 24, 25 і 112 Стано-
шча 29 верасня 1917 г. аб мескіх прыбытках, выдатках
метах і падрахунках Менская Меская Управа апавешчае,
аб усе ведалі, што ацэнка нірухомах меняў у месцы Мен-
у дзеля ўзыхання мескага азначнага збору у 1918 го-
у паводлуг мінулага году нізмянілася за выключэннем моп-
ау перабудованых і зноў зарэгістраваных, а так сама на-
жачых казённым, царкоўным і манастырскім установам.

Азначны збор ад нірухомах меняў у карысць ме-
а Менску па 1918 год вызначаны ў размеры 20% чы-
ой прыбыткаў ад іх і павінен быць ўнесены ў мескую
есу пі пазней 15 жніўня гэтага году па новаму стылю
ы разасланных мескай управай акладных лістах.

Зборы, ні ўнесены да гэтага строку, лічунца пiдаімкай
на іх ад 1-го верасня г.г. будзе далічачца пэня у разме-
і 1 кап. ад кожнага рубля пiдаімкі ў месяц, прычым сум-
і пiдаімкі у 50 і болей капеек лічунца за поўны рубель
іні кончань месца за поўны. Скаргі на ацэнкі павінны
іць залучоны Управа пі пазней 1-го жніўня гэтага году.
і 15-го верасня г.г. ніуплачана пiдаімка збору 1918 го-
будзе ўзыскавацца праз міліцыю прымусовым спосабам.

8 ліпеня 1918 г.

Мескі Войт С. Хрымонтоўскі.
За Сэкрэтара Позняк.
Дзелавод Р. Бортнявіч.

№ 72/7926.

Менск 14/11.

Прасьвета Беларусі.

Перад кабінэтам Скірмунта
аіць гігантская праца вывяс-
ірасьвету стаго хаоса, які ара-
іа рэвалюцыя. Старая сы-
аіа збанкрутавала і збурэна,
авай ішчэ піла. А ні мож-
ліць новае віно ў старыя
кі.

Навучэнне у роднай мове.
Школа і жыццё пі могуць
іць разгарэжаны. Школа і
аруская культура навінна
іць тым самым, піраздзель-
ім. Да гэтага часу народ-
іа школа мела 2 глаўныя на-
кі: вялікарасійскую мову з
квой «ять» і шіжгародскі
трыатызм і арыфматыкай.
та сыстэма схоластычна-фі-
логічная для жыцця белару-
аго хловца была мала кары-
на. Гэтых букв «ять» і
іііна і Пажарскаго ен, я
ідат парадны мундзір зда-
у у чыхаў пінагрэбных рэ-
у. Пі столькі трэба нашай
коле кніжнаго механічнаго
ання, як жывой вустнай бл-
ды на жывой роднай мове.
б ен пазнаў усю аўража-
ную яго прыроду, дарамі ка-

тораі і ен будзе жыць і дзя-
лы яго карміліся. Шанаваннем
беларускай мовы, беларускаго
быту народнаго, традыцыі гі-
сторыі, выхаваньце трэба з дзя-
цей суменных беларусаў і гра-
мадзян.

Вучыцелі

Настаўнікі маладзёжы, ім
трэба аднясьці мейсцы на по-
купі у Беларускай дзяржаве.
Беларусаў па духу ўжо паміж
вучыцелямі можна знайсці
цэлыя кадры. Ім першае мей-
сцо. Але есць беларусы-абру-
сіцелі, каторым перэварнулі ў
сэмінарыях мазгі. Гэта злей-
шыя ворагі свайго народу, які
ганюць і ніпачытаюць сваю
родную матку—бацькаўшчыну,
яны адкаракліся ад сваёй мовы,
яны плююць на сваю родную
хату. Ленін за іх тых вялікарусы
і палякі вучылі, каторыя ў
нас даўно жывуць—у піх хоць
піма пінавісці да беларускай
культуры, і яны яе больш пад-
трымаюць, чым беларусы аб-
русіцелі.

Трэба сздаць адну вялікую
беларускую вучыцельскую сэ-
мінарыю з паралельнымі клас-
самі і рожныя курсы вучы-
цельскія.

Кніжні.

Школьных кніг беларускіх
мала, і скоро надрукаваць іх у
дзсятках тысяч экзэмпляроў
німа магчымасці. У Расіі так
сама німа кніжак і, дзякуючы
разрусе, іх нібудзе. Але гэту
бяду напавіць легка. Трэба
толькі каб вучыцель меў усе
беларускія кніжкі, тагды ен
ужо можа вучыць дзяцей. Трэ-
ба ў школах вучыць і расій-
скую мову і нямецкую, як
асобныя навукі, а гдзе хочуць
і польскую.

Плата за навуку.

Пры разарэнні і сыстэме
палеровых грошы школы на-
ша бедная. А ўчэнне на-
вінны быць платным, а за
бедных вучапікоў павінна пла-
ціць альбо воласць, альбо
гарадзкая дума, ці земства.

Вучыцелям трэба даваць
ссынку і трохі грошы. Гэта
выгадней, чым калі гаспадар
прадасць 20 ф. хлеба, гэты
хлеб пройдзе праз 7 рук, кожны
з заребіць, а потым вучы-
цель купіць гэты хлеб па ду-
бальтовай цане.

Трэба, каб грошавых аба-
ротаў было найменш.

Вудаваць школы трэба так
сама адбыткам натураю, а ні
паперовымі грошамі.

Народ беларускі рвецца да
навукі. Будуюць селяне цяпер
гімназіі без ніякой помачы і
у Буцэаве Віленск. п. і у
Старобіне Слуцкаго пав.

Маршалак прасьветы бела-
рускай дзяржавы павінен даць
радзіць і рукаводзіць народнай
прасьветаі, выдумачь мудрую
сыстэму, каб школы беларус-
кія раслі, як грыбы і Беларусь
зрабілася эўрапейскай Дзяржа-
вай. Ніхай мы і збанкрутуем
выдаючы шмат грошы на шко-
лу, але гэта банкруцтва ў
10 разоў вернецца праз 3—4
годы.

А. У.

Агульныя весткі.

БАЗЭЛЬ. Саветы ў Пецяр-
бурзе і Кронштаце паставілі
лі аказаць аружную помач са-
вецкаму ураду ў Маскве. У

Пецярбурзе так-сама арэшто-
ваны верхаходы соцнал-рэва-
люцыянераў.

Савет . . . (у тэлеграме
пропуск) паставіў аб'явіць
сваю пізалежнасьць ад маскоў-
скаго ураду. Пізалежнасьць
сыбірскіх саветаў прызнана
Англіяй, Францыяй і Японіяй.

ЦЮРЫХ. Перамена стано-
вішча Мілюкова вызвала сіль-
ны упадак палітычнаго настра-
ення ў Італіі.

Заложанае Мілюковым ра-
сійскае прэсе-бюро нака-
зывае: «Сэкрэтарыят заг-
ранічных спраў апублікуе сё-
нюю кнігу з архіваў міністэр-
ства заграпічных спраў с тай-
нымі дакументамі аб Індыі,
каторыя выстаўляюць англіцкі
імперыялізм у блгім сьвятле.

КОПЭНГАГА. «Huwfudsta-
tsbladet» даведалася, што ан-
глічане абещаліся расійскім
соцыал-рэвалюцыянерам 625
мільёнаў рублёў на правядзе-
не англіцкіх плянаў.

БЭРН. Керэньскі ні мае ве-
ры і давер'я спаўніцельнай
камісіі соцыал-дэмакратычнай
партыі ў Парыжы. Пасьля
яго апошняе прамовы выска-
залі поўнае підавер'е да яго
палітычнай дальнозоркасці.

ГААГА. У розных англіц-
кіх фабрыках аэроплянаў уз-
нялася забастоўка. «Daily
Express» наказывае, што ба-
стуче больш за 20.000 работ-
нікаў.

БЭРН. Аб катастрофе ў
Грэноблі наказываюць:

4 ліжня ў 3 гадз. раніцай
быў першы вялізарны узрыў.
У чысленых хатах заваліліся
сьценны. Узнілася паніка. Ме-
сто было абнято густымі хма-
рамі дыму. Пасьля пачаўся
рад узрываў, трываюшых да
11 гадзіны вечара. Даваць по-
мач было вельмі цяжка. Зно-
сіны з Ліонам чыгункай былі
прыпынены. Праз усю поч-
жыхары уцекалі на захад.
Страты пізвычайна вялікі. Пі-
ротэхнічныя варштаты, каторыя
заўсёды становілі пібаз-
пеку для Грэнобля, будуць
перанесены ў другое мейсцо.

КОНСТАНТЫНОПОЛЬ (Мі-
лі). Палудзена-каўказкі камі-
тэт пратэстуе проці заяў гру-
зінскаго дэлегата ў Берліне.

Пакуль Нямецчына прыхільна
і ў дружбе з османскім халі-
фатам, ні будзе на сьвоёе тур-
ка—ворага пемпаў.

КОУНА. «Baltisch-Litau-
schen Mitteilungen» нака-
зываюць, што губэрнатар Ры-
гі генэрал ф. Альтэн пакідае
сваё становішчо. Нямецкія і
латышскія газэты ў Рызе пі-
шучь, што генэрал ф. Альтэн
здабыў сваёй справядлівасьцю
прыхільнасьць усяго насілен-
ня.

Ф. Альтэн быў у 1916 го-
дзі губэрнатарам Вільні.

МАДРЫД. Левыя радыкаль-
ныя і рэспубліканскія партыі
апавешчаюць супольную заяву,
у каторай між іншым гаво-
рыцца:

«Дэпутаты меншасці паста-
навілі ні заседаць больш у
парлямэнці, бо ўрад лічунца
толькі с сваімі староннікамі.
Апозыцыійныя партыі будуць за-
сьдэнамі парлямэнту пільна
сачыць за ўсімі паступкамі
ўраду і паддэержываць у на-
родзе апозыцыю.

БЭРЛІН (В.Т.Б.). Сягоння
ў вечары прывезана з Масквы
труна с цэлам забітаго імпе-
ратарскаго нямецкаго пасла,
гр. Мірбаха.

НАШВІЛЬ (Рэўтэр). Пры
сустрэчы двух пасажырскіх па-
ездоў забіты 120 асоб. Бал-
ліца перапоўнена. Раненых
больш за 80 асоб.

ЛОНДОН (В.Т.Б.). Адмі-
ралцейства наказывае:

Семэра нямецкіх лятуюч-
атакавалі англіцкія падводныя
лодкі, кідаючы бомбы і стра-
ляючы с кулямэтаў. Забіты 1
ахвіцэр і 5 салдатаў. Пацяр-
пеўшая падводная лодка пры-
ведзена ў порт другой на бук-
сіры.

ЛОНДОН (Рэўтэр). У ніж-
няй палаце лэрд Сесіль заявіў,
што між Англіяй і Галіяндзі-
ей ні здарылося нічога, што
пярэчыло-бы ўстаноўленаму
праву аб канвою з ваенных
караблёў пры тарговых пара-
ходах.

БАЗЭЛЬ. Ірляндскія пра-
фасіянальныя саюзы, згодна з
весткай «Daily Mail», распу-
шчаны па загаду віцэ-караля
за падгатоўку гасударственай
зdraды.

БЭРЛІН (В.Т.Б.). Урадова. Нашыя падводныя лодкі ў пачас блёкады навакол Англіі заапілі ізноў 16.500 тонн.

БЭРЛІН. Між расійскім паслом і баўгарскім поўпамочнікам учора адбылася менка дакументамі аб Берасцейскай умове.

Весткі з Расіі.

МАСКВА 10 гм. «Вольф». Труна с целам гр. Мірбаха у панидзелак па абодзі адпраўлена у Нямеччыну. На вагзале Чычэрын ішчэ раз выказаў цяжкі сум расійскага ўраду с прычыны смерці чалавека, які бароўся за мір.

МАСКВА. Усерасійскі конгрэс саветаў зацвердзіў упутравую і запрапіную саветскую палітыку. Большавікі заўладалі дакументамі, які даюць ясны доказ, што контррэвалюцыянеры праектавалі цэлы рад нападаў на нямецкіх і аўстрыйскіх чыноўнікаў у Расіі забойства у Петраградзі комісара да спраў друку Володарскага—гэтак само тэрорыстычны акт, вызваны саюзніцкамі.

3 Украіны.

КІЕУ. С Пецярбургу з'яжджаюцца сюды у Кіеу члены кадэцкай партыі і арганізуюцца навакол Мілюкова. Мілюкоў заявіў, што ён належыць да меншасці кадэцкай партыі, каторая стаіць за згоду з аўстрыйкамі і немцамі.

КІЕУ. Першая партыя цукру 300.000 пудоў выслана у Нямеччыну. Цукер будзе прадавацца па 100 марак пуд.

МАЛЕНЬКІ ФЭЛЬЕТОН.

МАЛАДОСЬЦЬ—ДУРНОСЬЦЬ.

Цэлых восем чалавек—добрай вялічынны сямейка; адзін з сошкай, а сямера з лыжкай. Усе да працы рвуцца, толькі ні да чаго нінадаюцца. Дау Бог смеласці—так што ні стыду ні увагі ні маюць, але ні дау ім Бог жандараў, паліцыі і войска—дык самі зьдзекуюцца над другімі. Для іх законаў німа, бо які гэта закон без «сілы». Ім нанашта законы і самім пісаць, бо рашэння большасці есць «насіліе», гвалт над меншасцю. Анархія—святая рэч! Называцца толькі анархістамі—ні у модзе ішчэ, лены—«соцыялістамі рэвалюцыянерамі». Падбурываць беларусоў нінавісці да другой нацыі—рэвалюцыю значыцца заводзіць.

Назваць якуюсьці суседнюю нацыю «ніпекнай»—гэта, мабыць, ясна цытавана з лубой з соцыялістычных праграм адабраць ад каго бы то ні было зямлю—гэта ні «нацыяналізацыя» а ось «соцыялізацыя» будзець! Сказана ясна,

як і належыцца людзям з вывяскай соцыялістаў рэвалюцыянераў, але без духу і розуму соцыяліста рэвалюцыянера.

Э. Б.

МЕНСКАЕ ЖЫЦЦЕ.

Павялічэнне прычта. Епіскапам Георгіем гэтымі днямі была прынята дэлегацыя ад паравіян перэспекско кладбішчэнскай цэркві, хадатайстваваўшая аб павялічэнні прычта, дзеля таго што мейсцовы сьвяшчэннік Флераў ні спраўляўца.

С прычын німела выказанай прозьбы, дэлегацыя мела ніудачу.

Сярод чыноўнікаў. Служачыя казеннай палаты і казначэйства нідаўна хлапталі аб павялічэнні існуючай пэнсіі на 25%.

Цяпер с паліпшэннем свабодных грошай казначэйства прасіцелі спадзяюцца атрымаць прыбаўку у бягучым мэсяцы.

Цэны на тавары. Ад 12-го ліпня, па загаду нямецкіх уласцей усе таргова-прамысловыя інстытуцыі (крамы і магазіны) павінны мець на таварах цэны, выстаўленыя у марках і акупацыйных рублях.

Разгляд снаргау хаўрасам домаўласнікаў, прынесных абыватэляў места на нізаконныя пастановы 6. мескай думы, адбыўся 9, 10, 11 і 12-го ліпня.

Па Ліб.-Ром. ж. д. Эксплоатацыя зноу сформаваная і ліквідацыя, сплеўшыся у адзін вузел, прывядуць раней усяго да ухутчэння ліквідацыі упраўленскіх аддзелаў, бо без здачы у архіў ранейшых упраўленскіх спраў (у да-акупацыйны час) ні мажліва новаму начальніку эксплоатацыі Расетто пачаць якія кольвек рэформы.

Дзеля гэтаго ліквідацыю старога ўпраўлення Л. Р. ж. д. рэшана закончыць ні позней 1-го верэсьня.

Беларускі тэатр.

У аўторак, 16 ліпня, у гарадскім тэатры будзе беларускі спектакль. Будзе іграны першы раз у Менску пьеса у 4 дзеях Ф. Алехновіча «Манька». Пасьля спектаклю будзе спеваць беларускі хор пад загадам п. Цэраўскага і будзе дэкламацыя.

У пьесе «Манька» аўтор дае трагедыю маладой простаі шчырай селянскай душы, каторая, апынуўшыся у месці, нізнаемай для сябе сфэры, між новымі людзьмі, спатыкаецца з месцовай маюй і нішчырасцю і, нітраваўшы у ніраўнай барацьбе, падае падломленай, як кветка у полі, сьвятая у час жыўа безжаласным сярпом...

Пачатак спектаклю а 8^{1/2} гадз. у веч.

Рэжысэрыюць п. Ф. Ждановіч і аўтор пьесы.

3 дарогі.

3 Маладэчна у Менск на канях з таварамі ехаў а больш сутак, два разы аддыхаючы у дарозе. Дарогай любавіўся усім чым на бакі разглядаючыся. Цешыла мяне урода палеу—добрае жыто і добрая ярына; пешыла мяне траўка вялікая па поках і у палосах. Сялібы нмат дзе сгрыбатымі сталі, бо паміж старых будынкаў і новыя заводзюцца. Бярвенне—хоць любіўся—такое добрае але німаш ладу у будоўня, бо у гаспадароў, німа дагадкі як лепей будавацца, а са старымі німа каму дбаць аб стройнай адбудове нашага краю.

Спатыкаючы пры рабоці людзей пацешыцца есць чым, калі відзіш моладзь за дзелам бо быў час, калі яна найбольш часу траціла балагурамі пра партыйныя праграмы. Цяпер у воласці па сходах ні моладзь галасуіць, а старыкі. І пра беларускую Раду у Менску найбольш старыкі данычываюцца: а каліж Рада будзе добры лад рабіць у нас? Хто нам школы дасць, хто іх утрымліваць будзе?

А. Б.

Весткі с краю.

3 Вільні.

Беларускі тэатр. Пасьля даўжэйшай перадышкі беларуская драматычная дружина пачынае рыхтавацца да восеннаго сэзону. Прыбываюць новыя сілы і апрацоўваецца плян далейшай работы.

С прычыны везду ў Менск доўгалетняго і заслужонаго кіраўніка беларускаго тэатру ў Вільні, п. Ф. Алехновіча, найбольш важнае пытаньне—выбар заступніка яго. Трэба спадзевацца, што пытаньне гэтае ўдасца развязаць ішчасліва, і далейшая праца вільнянскай драматычнай дружны ні задэрыжыцца.

Дзеля правільнаго разьвіцця беларускай сцэнічнай работы апрацоўваецца праект рэарганізацыі драматычнай дружны на новых асновах.

Забарона напаць бульбу. На чальнік ўпраўлення Літвы апаветчае загад, паводлуг катораго капіць бульбу да атрымання пазвалення на гэта забаронена. Выключэння робяцца толькі на моцы асобнаго пазвалення Stadthauptmanne. За парушэнне гэтаго загаду караімуць вастрогам да 6 тыдняў або штрафам грашмі да 2.000 м. Выкапаная бульба конфіскуецца.

Павышэнне цаны лему. Каб падахвоціць гаспадароў да разводкі лему, Глаўнакамандуючы на Усходзі павялічыў цаны на лём. За 100 кілёг. нячышчэнаго лему будучы плаціць—залежна ад сорта ад 170 да 110 марак, а за чышчэны лём за 100 за 100 кіл. (6 пудоў)—280 м.

Афіцыйнае павядамленне нямецкаго вярхоўнаго камандавання за 12 ліпня 1918 року.

Захадні тэатр вайны.

Група армію Кронпринца Рупрэхта.

Артиллерийская дэзельнасьць ажывілася у вечары і усілілася у ночы да буйнаго агня, пакіраванаго на пазыцыі і тыл. Паўднёва-заходней Іпарна і Вейеля, а так-сама паўночней Альбэра былі ні раз адбіты сільныя атакі варожых разведных атрадаў.

Група армію Гарманскаго Кронпринца.

Між рэкамі Эн і Марнай дэзельнасьць французаў асталася ажывілай. У боях каля леса Вільер—Коттэра мы захпілі палонных. Усходней Рэймса мы адбілі атакі варожых разведчыкаў.

Лейтэнант Ніккель меў сваю 20-ую перамогу у паветры. Пры ўчарайшым амэрыканскім налёці на Кабленц зьбіт яшчэ шэсты самалёт.

Першы Генерал-кватэрмэйстар Людэндорф.

Городня. Цяпер часта зда-расца, што людзі, раздзеленыя некалькі гадоў вайной: муж і жонка, бацькі і дзеці, сёстры і браты,—ізноў знаходзяць адзін аднаго. Маса людзей варочаецца дамоў; ішчэ больш выехаўшых у Расію ў 1915 годзі сваёй ахвотай, ці пад прынукай, дагэтуль ні вярнулося.

— 6 чэрвеня 1918 гаду Тэма Лея Сталярская памыкалася вывясці с крамы Рубіпрэйта купцоў і заклікаць да сваё крамы. Міравы суд за-судзіў яе на 2 месяцы ў вастрог.

— Першая партыя эмігрантаў у Расію выехала адгэтуль 10 ліпня а 5 гадз. на раныці.

Беласток. 10 ліпня адгэтуль выехала першая партыя эмігрантаў у Расію.

Свіслоч. Пятый курс у тэатэйшай беларускай вучыцельскай сэмінарыі пачынаецца 15 жніўня. Ён будзе трываць 6 месяцаў.

Маладыя людзі, скончыўшы найменш прыходзькую школу, калі хочуць паступіць у сэмінарыю, павінны ці пазней 1 жніўня заявіцца у свайго Stadtbauhtmanna, ці Kreishauptmanna.

Рэдактар А. Прушынскі.

Выдавецтво «Т-во Заранка»

БЕЛАРУСКІ ДЗЕРЖАУНЫ ТЭАТР

У аўторак 16 ліпня 1918 року у Менскім Гарадскім Тэатры прадстаўлена будзе у першы раз у Менску

„МАНЬКА“

пьеса у 4 дзеях Ф. Алехновіча.

Пасьля будзе пеяць беларускі хор, у нацыянальных вопратках, дэкламацыя і інш.

Пачатак а 8^{1/2} гадз. веч.

Білеты прадаюцца у кассе тэатру ад 2—гадз. у дзень спэнт.

Выйшлі з друку і прадаюцца

новыя кнігі:

МАТЧЫН ДАР, зборнік вершаў АЛЕСЯ ГАРУНА ц. 2 р.

Дзіцячая Чытанка— ц 50 к.

ПЕРШЫЯ МАЛІТВЫ

і пазнан. правасл. веры ц. 30 к.

Зборнік сцэнічных твораў,

камэдыі і вадэвілі (друнуецца).

Усе кнігі можна купляць у «Бел. кнігарні» Захаровская, 18.

ГАНДЛЯРОМ СКІДКА.